

การพัฒนาชุดการสอนเทคนิค
การปฏิบัติท롬โบนเบื้องต้น

The Development of Trombone Instructional
Package: a Basic Performance Technique

บวรภัค รุจิเวชนันท์¹
Bavornpak Rujiveaschanun
กานต์ยุพา จิตติวัฒนา²
Karnyupha Jittivadhna
อนรรฆ จรรย์ยานนท์³
Anak Charanyananda

¹ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรี)
สาขาวิชาดนตรีศึกษา วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
มหาวิทยาลัยมหิดล

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.,
อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีวิทยา
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.,
อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาทั่วไป
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อพัฒนาชุดการสอนปฏิบัติท롬โบนระดับต้น เรื่อง การพัฒนาคุณภาพเสียง การเล่น Lip Slur การเล่น Scale และการปฏิบัติบทเพลง และ (2) เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของชุดการสอนที่ได้พัฒนาขึ้น การเก็บข้อมูลทำการศึกษาจากนักเรียนที่เรียนเครื่องมือนอกท롬โบนและบาร์โตนจำนวน 4 คนในวงโยธวาทิตของโรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ สามพราน ซึ่งทั้ง 4 คนเริ่มเรียนปฏิบัติเครื่องดนตรีเบื้องต้น พอที่จะเล่นบทเพลงในวงโยธวาทิตได้บ้างแต่ยังไม่สามารถเล่น Lip Slur ไม่สามารถเล่น Scale อื่นๆ ได้นอกจาก Scale Bb Major โดยทำการสอนด้วยชุดการสอนที่พัฒนาขึ้นเป็นเวลา 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง ซึ่งในแต่ละสัปดาห์จะมีการทดสอบการปฏิบัติก่อนเรียนและหลังเรียน มีการสังเกตในชั้นเรียน มีการมอบหมายให้นักเรียนจดบันทึกการฝึกซ้อมในแต่ละสัปดาห์และมีการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ

แบบฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาการปฏิบัติท롬โบนเบื้องต้น มีเนื้อหาทั้งหมดแบ่งออกเป็นรายชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง มีหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติท롬โบนเบื้องต้นใน 4 ด้าน คือ การพัฒนาคุณภาพเสียง การเล่น Lip Slur การเล่น Scale และการปฏิบัติบทเพลงสั้น

ในการทดสอบการปฏิบัติพบว่าคะแนนพัฒนาการปฏิบัติท롬โบนของนักเรียนมีการพัฒนาดีขึ้นในทุกหัวข้อ โดยนักเรียนมีทักษะการพัฒนาคุณภาพเสียงดีที่สุด รองลงมาคือ ทักษะการเล่น Scale ทักษะการเล่น Lip Slur มีการพัฒนาขึ้นเป็นลำดับที่ 3 และ ทักษะการปฏิบัติบทเพลงมีการพัฒนาขึ้นเป็นลำดับที่ 4

จากการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่ใช้แบบฝึกซ้อมในชุดการสอนที่ได้พัฒนาขึ้น พบว่านักเรียนสามารถทำความเข้าใจหลักการในการปฏิบัติท롬โบนจากแบบฝึกซ้อมได้ดีและเนื้อหาของแบบฝึกซ้อมไม่ซับซ้อนหรือยากเกินไป

ผลการทดสอบประสิทธิภาพของชุดการสอนปฏิบัติท롬โบนระดับต้นที่พัฒนาขึ้นพบว่าสามารถช่วยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างพัฒนาการปฏิบัติท롬โบนเบื้องต้นให้ดีขึ้นได้และเนื้อหาของชุดการสอนมีความเหมาะสมกับระดับของนักเรียน

คำสำคัญ: การปฏิบัติท롬โบน, แบบฝึกซ้อม

Abstract

This research aimed to (1) develop trombone instructional package: a basic performance technique by improving sound quality, lip slur, scale and performing song, and (2) test the effectively of the instructional package. The data were collected from four students playing trombone and baritone instrument who used this instruction package over a period of 12 weeks (1hour per week). Each week (a pretest and posttest were given.) Students were assigned to record their performance each week followed by an informal interview.

An exercise to improve trombone performance technique had content that was divided into 12 hours. The topics related to the trombone in four primary areas namely improving sound quality, lip slur, scale and short song performance.

In practical tests, it was found that the scores of development of trombone performance were better in every topic. The students had improved most on sound quality, followed by scale playing skills, lip slur ranking third, and song performance ranking fourth.

From collecting the students' opinion on using the instruction package it was found that students could better understand the principles of using trombone and the practice content as it was not too complicated or difficult.

The result of the effectively test of teaching practice for beginners that had been improved showed that the sample group had better skills in playing trombone and the content in the instruction

package is appropriate to student's level.

Keywords: Trombone Performance , Exercise

ความเป็นมาและความสำคัญ

การเรียนการสอนการปฏิบัติทรมโบนเบื้องต้น ประกอบไปด้วยทักษะพื้นฐาน เช่น การพัฒนาคุณภาพเสียง การเล่น Lip Slur การเล่น Scale เป็นต้น ซึ่งทำให้สามารถบรรเลงบทเพลงได้ ปัญหาที่พบคือ นักเรียนทรมโบนในระดับเบื้องต้นยังไม่สามารถปฏิบัติพื้นฐานต่างๆ ได้ เช่น การพัฒนาคุณภาพเสียง การเล่น Lip Slur การเล่น Scale จึงไม่สามารถบรรเลงบทเพลงได้ ซึ่งการปฏิบัติทรมโบนให้ได้นั้น ต้องอาศัยแบบฝึกหัดหรือชุดฝึกเพื่อช่วยในการฝึกซ้อม

ชุดฝึกหรือแบบฝึกหัด เป็นสิ่งเชื่อมระหว่างครูกับนักเรียนในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ เป็นสิ่งที่ครูมอบให้นักเรียนเป็นผู้กระทำ เพื่อพัฒนานักเรียนและเรียนรู้หรือฝึกจนชำนาญในเรื่องนั้นๆ บางครั้งนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการทบทวนสิ่งที่เคยเรียนไปแล้ว จนนักเรียนสามารถทำได้อย่างดี คล่องแคล่ว ถูกต้อง ชำนาญสามารถทำได้โดยอัตโนมัติ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความสามารถของนักเรียนหรือผู้เรียนให้ดีขึ้น การใช้ชุดฝึกจะช่วยให้ครูและนักเรียนพบข้อดีข้อจำกัดทางการเรียนการสอนและแก้ไขข้อบกพร่องนั้น เป็นเครื่องมือที่สามารถช่วยในการวัดผลและประเมินผลของนักเรียน ช่วยให้ทราบความก้าวหน้าของนักเรียน ซึ่งถ้าในชุดฝึกมีสิ่งที่นักเรียนชอบหรือสนใจ ก็จะทำให้นักเรียนมีความอยากหรือสนใจฝึกมากขึ้นอีกด้วย

ในประเทศไทยไม่พบชุดฝึกที่เหมาะสมกับเด็กระดับเบื้องต้นมากนัก ซึ่งในปัจจุบันมีชุดฝึกอยู่มากแต่ผู้วิจัยเห็นว่ายังมีช่องว่างคือชุดฝึกเป็นภาษาต่างประเทศ เด็กไทยเข้าถึงยาก และแต่ละชุดฝึกก็แบ่งออกเป็นเรื่องๆ นั้นเป็นเรื่องไป ไม่ค่อยมีชุดฝึกที่พัฒนาทุกเรื่องอยู่ในเล่มเดียวที่เหมาะสมกับเด็กระดับเบื้องต้นมากนัก ทำให้นักเรียนหรือบุคคลที่สนใจในระดับเบื้องต้นเลยไป เช่น Melodious Etudes for Trombone (Rochut, 1928) ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการฝึกบทเพลง ก็ค่อนข้างมีระดับ

ที่สูงเกินไปสำหรับผู้ฝึกกระดับเบื้องต้น และสารนิพนธ์ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติทรมโบนในประเทศไทยส่วนใหญ่ก็ไม่มีชุดฝึกสำหรับนักเรียนเบื้องต้น เพราะส่วนมากจะเป็นสารนิพนธ์ที่เกี่ยวกับเรื่องเพลงที่แต่ละบุคคลเลือกมาบรรเลงในการแสดงระดับปริญญาโท มีการเขียนเกี่ยวกับการแก้ปัญหาและวิธีการฝึกซ้อมในบทเพลงนั้น ซึ่งเป็นวิธีการแก้ปัญหาและวิธีการฝึกที่เกินระดับเบื้องต้นไปแล้ว ยากต่อการเข้าใจและปฏิบัติสำหรับนักเรียนระดับเบื้องต้น เช่น Graduate Trombone Recital (Norrasate Udakarn, 2010) การพัฒนาชุดการสอนปฏิบัติดนตรีในประเทศไทยเท่าที่พบได้แก่ การพัฒนาท่าทางการปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้าเบื้องต้น (สุประวัติ จำเพียร, 2558) การสอนคลาริเน็ตในวงดุริยางค์เครื่องเป่าระดับมัธยมศึกษา (ดวงกมล ฉัตรบุญลือเดช, 2552) ในการศึกษานี้ผู้วิจัยจึงพัฒนาพัฒนาชุดการสอนสำหรับการปฏิบัติทรมโบนระดับเบื้องต้นและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพและคามพึงพอใจของนักเรียนต่อชุดการสอนที่ได้พัฒนาขึ้น

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อพัฒนาชุดการสอนปฏิบัติทรมโบนระดับต้น เรื่อง การพัฒนาคุณภาพเสียง การเล่น Lip Slur การเล่น Scale และ การปฏิบัติบทเพลง
- 2) เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของชุดการสอนที่ได้พัฒนาขึ้น

สมมติฐานการวิจัย

- 1) ชุดการสอนปฏิบัติทรมโบนระดับต้นที่ได้พัฒนาขึ้นช่วยให้นักเรียนระดับเบื้องต้นสามารถปฏิบัติทรมโบนได้ดีขึ้น
- 2) นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อชุดการสอนที่ได้พัฒนาขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ได้ชุดการสอนที่ช่วยพัฒนาทักษะของผู้เรียนในระดับเบื้องต้นในเรื่องการพัฒนาคุณภาพเสียง การเล่น Lip Slur การเล่น Scale และการปฏิบัติบทเพลง

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้พัฒนาชุดการสอนเทคนิคการปฏิบัติท롬โบนเบื้องต้นเพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนโดยได้ทำการสอน 1 ชั่วโมงต่อหนึ่งสัปดาห์ รวมทั้งหมด 12 ชั่วโมง (12 สัปดาห์) การทดสอบประสิทธิภาพของชุดการสอนทำโดยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณทำโดยการทดสอบปฏิบัติท롬โบนก่อนเรียนและหลังเรียนในทุกครั้งของการเรียน การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพทำโดยการสังเกตในชั้นเรียน การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และมอบหมายให้นักเรียนทำการจดบันทึกการฝึกซ้อมส่วนตัว

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการศึกษาคั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 คน ที่เลือกเรียนเครื่องมืเอกท롬โบนและบาร์โพนในวงโยธวาทิตของโรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ สามพราน ซึ่งทั้ง 4 คน เริ่มเรียนปฏิบัติเครื่องดนตรีเบื้องต้น พอที่จะเล่นบทเพลงในวงโยธวาทิตได้บ้างแต่ยังไม่สามารถเล่น Lip Slur ไม่สามารถเล่น Scale อื่นๆ ได้นอกจาก Scale Bb Major

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) ชุดการสอนเทคนิคการปฏิบัติท롬โบนเบื้องต้น
- 2) แบบสังเกตในชั้นเรียน
- 3) แบบจดบันทึกการฝึกซ้อมส่วนตัวของผู้เรียน
- 4) แบบสัมภาษณ์ใช้การกำหนดคำถามที่เกี่ยวกับการพัฒนาการปฏิบัติท롬โบนของผู้เรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณทำโดยการทดสอบปฏิบัติทรมโบนก่อนเรียน และหลังเรียนในทุกสัปดาห์ของการเรียน การทดสอบปฏิบัติทรมโบนแต่ละครั้งวัด ด้านความถูกต้องของโน้ต ความถูกต้องของจังหวะ คุณภาพของเสียง โดยสร้างเกณฑ์ การให้คะแนนเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ดีมาก ดี ปานกลาง และน้อย การทดสอบจะ สอดคล้องกับเรื่องที่เรียนในสัปดาห์นั้นๆ ทั้ง 12 สัปดาห์ มีผู้ร่วมให้คะแนนทั้งหมด 3 คน

โดยมีหัวข้อการสอนทั้งหมด ดังนี้

- (สัปดาห์ 1) พัฒนาคุณภาพเสียง ครั้งที่ 1
- (สัปดาห์ 2) Lip Slur ครั้งที่ 1
- (สัปดาห์ 3) Scale ครั้งที่ 1
- (สัปดาห์ 4) บทเพลง ครั้งที่ 1
- (สัปดาห์ 5) พัฒนาคุณภาพเสียง ครั้งที่ 2
- (สัปดาห์ 6) Lip Slur ครั้งที่ 2
- (สัปดาห์ 7) Scale ครั้งที่ 2
- (สัปดาห์ 8) บทเพลง ครั้งที่ 2
- (สัปดาห์ 9) พัฒนาคุณภาพเสียง ครั้งที่ 3
- (สัปดาห์ 10) Lip Slur ครั้งที่ 3
- (สัปดาห์ 11) Scale ครั้งที่ 3
- (สัปดาห์ 12) บทเพลง ครั้งที่ 3

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพทำโดยการสังเกตพัฒนาการของนักเรียนในชั้นเรียนแต่ละครั้งโดยการถ่าย วิดีทัศน์ เพื่อให้คะแนนการปฏิบัติ การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการในครั้งสุดท้ายของการเรียนและการจดบันทึกความถี่และระยะเวลาการฝึกซ้อมส่วนตัวของผู้เรียน

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดการสอน ดูจากจำนวนผู้เรียนที่ทำคะแนนในแต่ละหัวข้อการสอนเทียบกับระหว่างคะแนนปฏิบัติก่อนใช้ชุดการสอนและหลัง

ใช้ชุดการสอน เปรียบเทียบกันเป็นรายหัวข้อ โดยมีหัวข้อหลักที่ใช้วัดคือ คุณภาพของเสียง ความถูกต้องของโน้ต และความถูกต้องของจังหวะ รูปแบบสถิติที่นำมาใช้ในการวิจัยคือสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้ค่าความถี่และค่าเฉลี่ยในการนำเสนอข้อมูลและการเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการพัฒนาชุดการสอน

ชุดการสอนเพื่อพัฒนาการปฏิบัติทอมโบนเบื้องต้น มีเนื้อหาทั้งหมดแบ่งออกเป็นรายชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง มีหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทอมโบนเบื้องต้นใน 4 ด้าน คือ การพัฒนาคุณภาพเสียง การเล่น Lip Slur การเล่น Scale และการปฏิบัติบทเพลงสั้นๆ

ผลการประเมินประสิทธิภาพของชุดการสอน

การทดสอบประสิทธิภาพของชุดการสอนมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

หัวข้อ \ คะแนน	น้อย (1)	ปานกลาง (2)	ดี (3)	ดีมาก (4)
การพัฒนาคุณภาพเสียง	ไม่สามารถเล่นโน้ตได้ถูกต้องและไม่สามารถเล่นจังหวะได้ถูกต้อง	สามารถเล่นโน้ตได้ถูกต้องแต่ไม่สามารถเล่นจังหวะได้ถูกต้อง	สามารถเล่นโน้ตได้ถูกต้องและสามารถเล่นจังหวะได้ถูกต้องแต่มีโทนเสียงที่ไม่ดี	สามารถเล่นโน้ตได้ถูกต้องสามารถเล่นจังหวะได้ถูกต้องและมีโทนเสียงที่ดี
Lip Slur	ไม่สามารถเล่นโน้ตได้ถูกต้องและไม่สามารถเล่นจังหวะได้ถูกต้อง	สามารถเล่นโน้ตได้ถูกต้องแต่ไม่สามารถเล่นจังหวะได้ถูกต้อง	สามารถเล่นโน้ตได้ถูกต้องและสามารถเล่นจังหวะได้ถูกต้องแต่มีโทนเสียงที่ไม่ดี	สามารถเล่นโน้ตได้ถูกต้องสามารถเล่นจังหวะได้ถูกต้องและมีโทนเสียงที่ดี

หัวข้อ \ คะแนน	น้อย (1)	ปานกลาง (2)	ดี (3)	ดีมาก (4)
Scale	ไม่สามารถเล่นโน้ตได้ถูกต้องและไม่สามารถเล่นจังหวะได้ถูกต้อง	สามารถเล่นโน้ตได้ถูกต้องแต่ไม่สามารถเล่นจังหวะได้ถูกต้อง	สามารถเล่นโน้ตได้ถูกต้องและสามารถเล่นจังหวะได้ถูกต้องแต่มีโทนเสียงที่ไม่ดี	สามารถเล่นโน้ตได้ถูกต้องสามารถเล่นจังหวะได้ถูกต้องและมีโทนเสียงที่ดี
การปฏิบัติบทเพลง	ไม่สามารถเล่นโน้ตได้ถูกต้องและไม่สามารถเล่นจังหวะได้ถูกต้อง	สามารถเล่นโน้ตได้ถูกต้องแต่ไม่สามารถเล่นจังหวะได้ถูกต้อง	สามารถเล่นโน้ตได้ถูกต้องและสามารถเล่นจังหวะได้ถูกต้องแต่มีโทนเสียงที่ไม่ดี	สามารถเล่นโน้ตได้ถูกต้องสามารถเล่นจังหวะได้ถูกต้องและมีโทนเสียงที่ดี

คะแนนของผู้เรียนได้จากการเฉลี่ยคะแนนจากการประเมินของกรรมการ 3 คน ซึ่งมีรายละเอียดคะแนนดังต่อไปนี้

คะแนนปฏิบัติของนักเรียนคนที่ 1

หัวข้อ	คะแนนก่อนเรียน				คะแนนหลังเรียน			
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	เฉลี่ย	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	เฉลี่ย
พัฒนาคุณภาพเสียง	1	1	1.66	1.22	2	1.66	2.66	2.1
Lip Slur	1	1	1	1	2.33	2	2.33	2.22
Scale	1	1	1	1	2	2	2.33	2.11
การปฏิบัติบทเพลง	1	1	1	1	2	2.33	2	2.11

คะแนนปฏิบัติของนักเรียนคนที่ 2

หัวข้อ	คะแนนก่อนเรียน				คะแนนหลังเรียน			
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	เฉลี่ย	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	เฉลี่ย
พัฒนาคุณภาพเสียง	1.33	1	1	1.11	2.33	3.33	2	2.55
Lip Slur	1.66	1	1	1.22	2.66	2.66	1.66	2.32
Scale	1.33	1.33	1	1.22	1.33	2.66	2.33	2.1
การปฏิบัติบทเพลง	1	1.33	1.33	1.22	1.66	2.66	2.33	2.21

คะแนนปฏิบัติของนักเรียนคนที่ 3

หัวข้อ	คะแนนก่อนเรียน				คะแนนหลังเรียน			
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	เฉลี่ย	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	เฉลี่ย
พัฒนาคุณภาพเสียง	2.33	1	2	1.77	3.33	3.33	3	3.22
Lip Slur	2.33	1.33	1	1.55	3	2.33	3	2.77
Scale	1	1	1	1	2	3.33	3	2.77
การปฏิบัติบทเพลง	2	1.33	1	1.44	3	1.33	2.66	2.33

คะแนนปฏิบัติของนักเรียนคนที่ 4

หัวข้อ	คะแนนก่อนเรียน				คะแนนหลังเรียน			
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	เฉลี่ย	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	เฉลี่ย
พัฒนาคุณภาพเสียง	1	1	1	1	2.66	2.66	2.66	2.66
Lip Slur	1	1.33	1	1.11	2.33	2.33	2.66	2.44
Scale	1	1	1.33	1.11	3	2.66	2.33	2.66
การปฏิบัติบทเพลง	1	2	1	1.3	2.66	3	2.66	2.77

จากผลการประเมินประสิทธิภาพของชุดการสอน พบว่าชุดการสอนมีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติทอมโบนผู้เรียนได้ เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาการสร้างชุดการสอนปฏิบัติทอมโบนจากตำราต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ โดยนำไปทดลองใช้และปรับปรุงจนได้ชุดการสอนเทคนิคการปฏิบัติทอมโบนเบื้องต้นที่มีประสิทธิภาพที่ดี

สรุปผลการวิจัย

การศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 4 คน พบว่า ผลคะแนนการปฏิบัติทอมโบนของนักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นในทุกหัวข้อ หัวข้อที่มีคะแนนก่อนการเรียนมากที่สุดคือ การพัฒนาคุณภาพเสียง อันดับสองคือการปฏิบัติบทเพลง อันดับสามคือการเล่น Lip Slur และอันดับสี่คือการเล่น Scale หัวข้อที่มีคะแนนหลังการเรียนมากที่สุดคือ การพัฒนาคุณภาพเสียง รองลงมาคือการเล่น Lip Slur อันดับสามคือการเล่น Scale และอันดับสี่คือการปฏิบัติบทเพลง หัวข้อที่มีการพัฒนามากที่สุดโดยดูจากผลต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน อันดับหนึ่ง การพัฒนาคุณภาพเสียง อันดับสองคือการเล่น Scale อันดับสามคือการเล่น Lip Slur และอันดับสี่คือการปฏิบัติบทเพลง

นักเรียนทุกคนมีความเห็นว่าชุดการสอนที่ใช้ มีเนื้อหาที่เข้าใจง่ายและชัดเจน ไม่ซับซ้อนเกินไปและไม่ยากเกินไป แม้จะเป็นผู้เริ่มต้นปฏิบัติทอมโบนก็สามารถปฏิบัติได้ เทคนิคที่ได้เรียนรู้เพิ่มเติมจากชุดการสอนคือ การปฏิบัติโน้ตต่อเนื่องโดยไม่ใช้ลิ้นในโน้ตที่มีระดับเสียงต่างกัน หรือ การเล่นโน้ตต่อเนื่องในโน้ตที่ข้ามระดับเสียงกัน รวมถึงช่วยในเรื่องการออกเสียงและการรักษารูปปากในการปฏิบัติโน้ตในระดับเสียงต่างๆ สามารถควบคุมเสียงได้ดีขึ้นและสามารถนำสิ่งต่างๆ ที่ได้เรียนรู้มาใช้ในรูปแบบของการปฏิบัติเพลงได้ ซึ่งในทุกๆ ชุดการสอนมีความยากง่ายต่างกันไป บางชุดการสอนที่ไม่เคยปฏิบัติมาก่อนจึงทำให้รู้สึกว่ายากในต้องเริ่มต้นปฏิบัติ แต่พอได้ฝึกซ้อมก็สามารถปฏิบัติได้

อภิปรายผล

ชุดการสอนการปฏิบัติทอมโบนเบื้องต้น มีเนื้อหาทั้งหมดแบ่งออกเป็นรายชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง มีหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทอมโบนเบื้องต้นใน 4 ด้าน คือ การพัฒนาคุณภาพเสียง การเล่น Lip Slur การเล่น Scale และ การปฏิบัติบทเพลงสั้นๆ

จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 4 คน ผลคะแนนการปฏิบัติทอมโบนของนักเรียนพบว่า

ทักษะที่ 1 การพัฒนาคุณภาพเสียง นักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนก่อนการเรียน คะแนนหลังการเรียน และคะแนนในการพัฒนาการมากที่สุด เนื่องจากการพัฒนาคุณภาพเสียงนั้นเป็นทักษะที่ง่ายที่สุดและเป็นพื้นฐานของทักษะในชุดการสอนนี้ ซึ่งพื้นฐานของนักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ในทักษะการพัฒนาคุณภาพเสียงมาก่อนบ้างแล้ว จากการสังเกตรุ่นพี่หรือเพื่อนๆ โดยเคยปฏิบัติตามมาบ้างแล้วจึงทำให้มีคะแนนก่อนเรียน หลังเรียนและคะแนนในการพัฒนาการมากที่สุด บางคนใช้เวลาเพียงไม่นานก็เข้าใจในสิ่งที่ต้องทำ การพัฒนาจึงสามารถทำได้ดี ทำให้คะแนนพัฒนาการของทักษะการพัฒนาคุณภาพเสียงสูงกว่าทักษะอื่น

ทักษะที่ 2 การเล่น Lip Slur ผู้เรียนส่วนใหญ่มีคะแนนก่อนการเรียนเป็นอันดับที่ 3 ของทุกทักษะ คะแนนหลังการเรียนอยู่ที่อันดับ 2 และคะแนนพัฒนาการอยู่ที่ 3 ของทุกทักษะ การเล่น Lip Slur เป็นทักษะที่นักเรียนไม่เคยปฏิบัติมาก่อน การเล่น Lip Slur คือการเล่นโน้ตที่ข้ามระดับเสียงกันจากโน้ตที่ต่ำไปสูงและจากโน้ตที่สูงลงมาต่ำ ซึ่งปกติแล้วผู้เรียนจะปฏิบัติโน้ตที่ข้ามระดับเสียงกันโดยใช้ลิ้นเข้ามาช่วยในการเปลี่ยนเสียง แต่การเล่น Lip Slur นั้นเป็นการปฏิบัติโน้ตที่ข้ามระดับเสียงกันโดยไม่ใช้ลิ้นใช้เพียงลมและปาก ทำให้นักเรียนมีคะแนนก่อนการเรียนน้อยกว่าทักษะอื่นๆ และใช้เวลาในการฝึกซ้อมมากกว่าทักษะอื่นๆ แต่พอนักเรียนจับหลักได้ก็สามารถปฏิบัติได้ดีขึ้นส่งผลให้มีคะแนนหลังการเรียนเป็นอันดับที่ 2 ของทุกทักษะ และมีคะแนนพัฒนาการอยู่ที่อันดับ 3 ซึ่งโดยรวมแล้วนักเรียนไม่เคยเล่นการ Lip Slur มาก่อนทำให้ไม่มีพื้นฐานเลย จึงส่งผลต่อคะแนนก่อนเรียน คะแนนหลัง

เรียน และคะแนนการพัฒนาการ

ทักษะที่ 3 การเล่น Scale นักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนก่อนเรียนอยู่อันดับสุดท้าย คะแนนหลังการเรียนอยู่อันดับที่ 3 ของทุกทักษะ และ คะแนนการพัฒนาการอยู่อันดับที่ 2 ของทุกทักษะ การที่คะแนนก่อนการเรียนอยู่ในอันดับสุดท้ายเพราะว่า นักเรียนไม่ได้เล่น Scale อื่นๆ เล่นนอกจาก Scale Bb ทำให้การเล่น Scale ใน Key อื่นๆ ไม่ได้ จึงส่งผลต่อคะแนนก่อนการเรียน แต่พอได้เรียนและได้ฝึกซ้อมก็ทำให้นักเรียนเข้าใจมากขึ้นส่งผลให้คะแนนหลังการเรียนอยู่อันดับ 3 และคะแนนการพัฒนาการอยู่อันดับ 2 เนื่องจากนักเรียนมีความเข้าใจการเล่นโน้ตใน Scale ต่างๆ มากขึ้น จึงทำให้สามารถปฏิบัติได้ดีขึ้นและมีพัฒนาการที่ดี เพิ่มขึ้นในระดับปานกลาง เนื่องจากการพัฒนาท่าทางการวางมือขวาและมือซ้ายที่ดีขึ้น

ทักษะที่ 4 การปฏิบัติบทเพลงสั้น นักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนก่อนการเรียนอยู่อันดับ 2 คะแนนหลังการเรียนอยู่อันดับ 4 และคะแนนการพัฒนาการอยู่อันดับ 4 ของทุกทักษะ การปฏิบัติบทเพลงสั้น นั้น นักเรียนนั้นมีคะแนนการพัฒนาการน้อยที่สุดในทุกๆ ทักษะ เพราะว่าการปฏิบัติบทเพลงสั้นเป็นทักษะที่ยากที่สุดใน 4 ทักษะ ซึ่งจะใช้ทักษะทั้ง 3 เป็นพื้นฐาน การพัฒนาคุณภาพเสียง การเล่น Lip Slur การเล่น Scale ในการปฏิบัติชุดการสอนนี้

จากการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนผู้ใช้แบบฝึกซ้อมปฏิบัติทรมโบนเบื้องต้น จำนวน 4 คน ผู้ใช้แบบฝึกซ้อมมีความคิดเห็นว่าเนื้อหาในชุดการสอนชัดเจนและเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อนแม้จะเป็นผู้เริ่มต้นปฏิบัติทรมโบน ได้เรียนรู้เรื่องการเล่นโน้ตต่อเนื่องกันในโน้ตที่มีระดับเสียงต่างกัน ในแบบฝึกหัดการเล่น Lip Slur ซึ่งผู้เรียนไม่มีพื้นฐานการ Lip Slur มาก่อน

สำหรับในด้านความยากง่ายของแบบฝึกหัดนั้น นักเรียนมีความคิดเห็นว่าทุกอย่างแต่ละเทคนิคมีความยากง่ายต่างๆ กันไปตามแต่ละเทคนิค เทคนิคบางเทคนิคไม่เคยฝึกซ้อมมาก่อนจึงทำให้ยากในตอนเริ่มต้น และให้ความคิดเห็นอีกว่าไม่ยากเกินไปสำหรับผู้เริ่มต้น และนักเรียนทั้งหมดมีความเห็นว่าชุดการฝึกนี้ช่วยพัฒนานักเรียนในเรื่องของการออกหัวเสียงและการเปลี่ยนเสียงต่าง การควบคุมเสียงการเล่นโน้ตต่อเนื่องระหว่างโน้ตที่ต่างระดับเสียงกันได้ดี

ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑ มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๑

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ผู้สอนสามารถศึกษาชุดการสอนเทคนิคการปฏิบัติทรมโบนเบื้องต้น เพื่อสรุปเนื้อหาในแต่ละชั่วโมงไปใช้ในการสอนการปฏิบัติทรมโบนหรือเครื่องดนตรีชนิดอื่นๆ ได้ เช่น บาริโทน ยูโฟเนียม

ผู้เรียนหรือผู้ที่สนใจในการปฏิบัติทรมโบนสามารถนำชุดการสอนเทคนิคการปฏิบัติทรมโบนเบื้องต้นมาศึกษาเพื่อพัฒนาการปฏิบัติทรมโบนของตนเองหรือศึกษาเนื้อหาต่างๆ ที่อยู่ในชุดการสอนเพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาการปฏิบัติทรมโบนของตนเองแต่ต้องมีครูคอยดูแลและช่วยเหลือให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดประกอบไปด้วย

เอกสารอ้างอิง

- เลิศเกียรติ จงจิรจิต. (2556). คำแนะนำในการฝึกซ้อม lip slur. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2566, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=5lnn70FRfAA>
- ดวงกมล ฉัตรบุญลือเดช. (2552). การสอนคลาริเน็ตในวงดุริยางค์เครื่องเป่าระดับมัธยมศึกษา / ดวงกมล ฉัตรบุญลือเดช. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธนาณัติ กันสัย. (2554). การพัฒนาทักษะทางด้านดนตรีของนักเรียนวงโยธวาทิตกรณีศึกษาเครื่องดนตรีเครื่องเป่าลมทองเหลือง. กรุงเทพฯ: โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี.
- นิภา โสภาสัมฤทธิ์. (2541). การศึกษาประสิทธิภาพชุด การสอนแบบฝึกทักษะการตีจะเข้เบื้องต้นสำหรับนักเรียนชั้นต้นปีที่ 1 วิชาจะเข้ วิทยาลัยนาฏศิลป์. ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุประวัติ จำเพียร. (2558). การพัฒนาท่าทางการปฏิบัติกีตาร์เบสไฟฟ้าเบื้องต้น. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.